Európsky parlament
2019-2024

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

2023/2116(INI)

7.12.2023

NÁVRH SPRÁVY

o európskom semestri pre koordináciu hospodárskych politík: priority v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí na rok 2024
(2023/2116(INI))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajca: Dragoş Pîslaru

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o európskom semestri pre koordináciu hospodárskych politík: priority v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí na rok 2024
(2023/2116(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na článok 3 Zmluvy o Európskej únii,

– so zreteľom na články 9 a 149 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 21. novembra 2023 s názvom Ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2024 (COM(2023)0901),

– so zreteľom na návrh Komisie z 21. novembra 2023 na spoločnú správu Komisie a Rady o zamestnanosti (COM(2023)0904),

– so zreteľom na odporúčanie Komisie z 21. novembra 2023 s názvom Odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny (COM(2023)0903),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 21. novembra 2023 s názvom Správa o mechanizme varovania 2024 (COM(2023)0902),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 21. novembra 2023 o návrhoch rozpočtových plánov na rok 2024: celkové posúdenie (COM(2023)0900),

– so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv vyhlásený Radou, Európskym parlamentom a Komisiou v novembri 2017,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 9. novembra 2022 s názvom Oznámenie o usmerneniach týkajúcich sa reformy rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ (COM(2022)0583),

– so zreteľom na návrh Komisie z 26. apríla 2023 na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (COM(2023)0240),

– zo zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A9-0000/2023),

A. keďže podľa hospodárskej prognózy Komisie z jesene 2023 mal trh práce EÚ v prvom polroku 2023 naďalej dobré výsledky, a to aj napriek spomaleniu hospodárskeho rastu; keďže sa predpokladá, že rast zamestnanosti v EÚ dosiahne tento rok 1,0 %, pričom v rokoch 2024 aj 2025 sa predpokladá jeho zmiernenie na 0,4 %; keďže sa očakáva, že miera nezamestnanosti v EÚ zostane v rokoch 2023 a 2024 vo všeobecnosti stabilná na úrovni 6,0 % a v roku 2025 klesne na 5,9 %;

B. keďže v ročnom prieskume udržateľného rastu na rok 2024 sa zdôrazňuje, že napriek výraznému zvýšeniu miezd v EÚ v roku 2022 a začiatkom roka 2023 zostali mzdy hlboko pod vysokou mierou inflácie a viedli k zníženiu kúpnej sily, čo najviac ovplyvnilo nižšie príjmy; keďže reálne mzdy v EÚ sa v roku 2022 znížili o 3,7 %, čím sa zvýšilo riziko chudoby pracujúcich; keďže sa od budúceho roka očakáva nárast reálnych miezd v dôsledku pokračujúceho rastu nominálnych miezd a klesajúcej inflácie;

C. keďže v hospodárskej prognóze Komisie z jesene 2023 sa zdôraznilo, že neistota a riziká nepriaznivého vývoja hospodárskeho výhľadu sa v posledných mesiacoch zvýšili a že prenos sprísňovania menovej politiky môže mať negatívny vplyv na hospodársku činnosť dlhšie a viac, než sa predpokladalo v tejto prognóze, keďže prispôsobenie financií podnikov, domácností a vlád prostrediu s vysokými úrokovými sadzbami by mohlo byť náročnejšie;

D. keďže digitálna a zelená transformácia by mohla mať významný vplyv na životné prostredie a dotknuté osoby, ale aj na hospodárstvo vrátane trhu práce;

E. keďže pokiaľ ide o všeobecnú únikovú doložku v rámci Paktu stability a rastu, ktorej platnosť uplynie koncom roka 2023, fiškálna politika musí podporovať menovú politiku pri znižovaní inflácie a musí zabezpečiť fiškálnu udržateľnosť a zároveň poskytovať dostatočný priestor na ďalšie investície vrátane investícií do sociálnej infraštruktúry a služieb a podpory dlhodobého rastu;

F. keďže spoločná správa o zamestnanosti na rok 2024 obsahuje prvé posúdenie súčasného stavu troch hlavných cieľov členských štátov na rok 2030 a ukazuje: dobrý pokrok pri plnení cieľa zamestnanosti, keď úroveň zamestnanosti predstavovala 74,6 %, ale so značnými rozdielmi podľa rodu a veku; pokrok väčšiny členských štátov pri plnení ich vnútroštátnych cieľov v oblasti znižovania chudoby, ale vývoj opačným smerom u ostatných členských štátov; potreba výrazného pokroku pri dosahovaní hlavného cieľa EÚ, ktorým je zaistiť do roku 2030 každoročne 60% podiel dospelých na vzdelávaní v EÚ, teda ho zvýšiť z nízkej úrovne 37,4 % v roku 2016;

G. keďže začlenením rámca sociálnej konvergencie do európskeho semestra by sa mala posilniť vzostupná sociálna konvergencia a malo by sa zlepšiť hodnotenie a monitorovanie vývoja v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v členských štátoch a EÚ tým, že sa v spoločnej správe o zamestnanosti založenej na hlavných ukazovateľoch sociálneho prehľadu identifikujú riziká ohrozujúce vzostupnú konvergenciu v členských štátoch, a tým, že Komisia uverejní správy o sociálnej konvergencii pre tie členské štáty, v prípade ktorých sa zistilo, že čelia rizikám ohrozujúcim vzostupnú sociálnu konvergenciu;

H. keďže kvalifikovaní pracovníci, ktorí môžu reagovať na požiadavky trhu práce a vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania, majú kľúčový význam pre zabezpečenie udržateľného rastu, väčšej inovácie a konkurencieschopnosti a udržateľnej a spravodlivej transformácie hospodárstva EÚ;

I. keďže v dôsledku starnutia obyvateľstva rýchlo rastie počet ľudí nad 65 rokov a zároveň na čoraz väčší počet kritických pracovných miest nemožno nájsť vhodných kandidátov, ktorí by obsadili voľné pracovné miesta, čo vedie k zníženiu počtu zamestnancov financujúcich model sociálneho zabezpečenia v EÚ;

J. keďže Parlament opakovane zdôraznil, že je dôležité, aby sa pravidelne a štruktúrovaným spôsobom riadne zapájal do procesu európskeho semestra a dialógu s cieľom zvýšiť transparentnosť, demokratickú zodpovednosť a zodpovednosť za prijaté rozhodnutia, najmä prostredníctvom hospodárskeho a sociálneho dialógu;

1. zdôrazňuje, že medzi ciele udržateľného hospodárskeho rastu musí patriť zabezpečenie inkluzívnej sociálno-ekologickej a digitálnej transformácie našich hospodárstiev s cieľom, aby sa zabránilo sociálnej, hospodárskej, digitálnej a environmentálnej nerovnováhe, a to bojom proti chudobe, znižovaním nerovností a vytváraním dôstojných pracovných miest s primeranými mzdami a pracovnými podmienkami a zároveň zabezpečením súladu s cieľmi udržateľného rozvoja a Európskym pilierom sociálnych práv, ako aj posilnením hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti;

2. zdôrazňuje význam aktuálneho monitorovania trhu práce a ponuky zručností a dopytu po nich na profesijnej, odvetvovej a regionálnej úrovni s cieľom pomôcť identifikovať a predpovedať príslušné potreby v oblasti profesionálnych a prierezových zručností;

3. zdôrazňuje, že treba výrazne investovať do ľudí a ponúkať kvalitné, inkluzívne a dotované vzdelávanie a odbornú prípravu v oblastiach súvisiacich so zručnosťami a kompetenciami, ktoré sú žiadané na trhu práce a v odvetviach orientovaných na budúcnosť podľa miestnych a regionálnych potrieb; ďalej zdôrazňuje potrebu riešiť nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a nedostatok pracovných síl na trhu práce; zdôrazňuje, že treba zabezpečiť, aby boli pracovníci pripravení na zelenú a digitálnu transformáciu a mohli tak využívať príležitosti na nové zamestnanie alebo kariérny postup a aby programy odbornej prípravy a vzdelávania boli v súlade s potrebami planéty, hospodárstva a spoločnosti budúcnosti;

4. zdôrazňuje, že treba zvážiť rozdelenie kvalitných pracovných miest v spoločnosti vzhľadom na chudobu a sociálne vylúčenie, ktoré prevažujú v určitých skupinách, aby bolo možné lepšie navrhnúť individualizované aktivačné politiky a politiky začleňovania; zdôrazňuje, že je dôležité venovať osobitnú pozornosť mladšej generácii, ktorá stále čelí ťažkostiam pri vstupe na trh práce, a deťom, ktoré sú vo väčšej miere ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením; v tejto súvislosti trvá na tom, že treba lepšie posúdiť vplyv súčasných politík s cieľom posilniť schopnosť členských štátov podporovať vzostupnú sociálnu konvergenciu;

5. pripomína, že vytváranie kvalitných pracovných miest a vykonávanie stratégií na udržanie pracovných miest je najlepším spôsobom, ako prilákať kvalifikovanú pracovnú silu, a vyzýva zamestnávateľov, aby investovali do svojich pracovníkov; zdôrazňuje, že ťažkosti s náborom a nedostatok pracovných síl sa vyskytujú najmä v odvetviach s náročnými pracovnými podmienkami a nízkou kvalitou pracovných miest; zdôrazňuje, že vytváranie kvalitných, dobre platených pracovných miest, ktoré zlepšujú kvalitu života, má preto zásadný význam;

6. podporuje zvýšenie finančných prostriedkov EÚ určených na sociálne ciele a podporu investícií orientovaných na budúcnosť a zameraných na spravodlivú zelenú a digitálnu transformáciu so silným sociálnym rozmerom vrátane rodovej rovnosti a rovnakého prístupu k základným službám, ako sú vzdelávanie, zdravotníctvo a digitálna infraštruktúra; zdôrazňuje, že finančné nástroje na všetkých úrovniach musia byť menej roztrieštené a viac zmiešané a zoskupené;

7. domnieva sa, že fiškálne pravidlá EÚ by mali umožňovať potrebné verejné investície a financovanie spravodlivého prechodu na bezuhlíkové hospodárstvo, ako aj riadne vykonávanie zásad Európskeho piliera sociálnych práv a sociálnych investícií; zdôrazňuje, že hoci treba znížiť verejný dlh v primeranom časovom rámci, menšie alebo väčšmi zadlžené členské štáty potrebujú pružnejšie individuálne postupy úprav, ktoré im poskytnú dostatočný fiškálny priestor na realizáciu investícií a reforiem potrebných na sociálne spravodlivú zelenú a digitálnu transformáciu tak, aby sa na nikoho nezabudlo;

8. pripomína členským štátom ich záväzok uskutočniť reformy a realizovať investície, ktoré majú sociálny vplyv a prispievajú k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti EÚ a udržateľnému a inkluzívnemu rastu, ako aj k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv prostredníctvom ich národných plánov obnovy a odolnosti; v tejto súvislosti vyzýva na začlenenie Európskeho piliera sociálnych práv do všetkých fondov EÚ zavedením sociálnej podmienenosti do ich pravidiel prideľovania v rámci nariadenia o rozpočtových pravidlách[1], ktoré sa vzťahuje na všeobecný rozpočet EÚ;

9. berie na vedomie návrhy Komisie na nové nariadenia v medziach revízie rámca správy hospodárskych záležitostí z apríla 2023 s cieľom posilniť udržateľnosť dlhovej služby a posilniť udržateľný a inkluzívny rast investíciami a reformami vrátane postupov fiškálnych úprav, ktoré umožňujú sociálne investície; vyzýva Komisiu, aby posúdila, ktoré výdavky a investície sú potrebné na dosiahnutie dlhodobých sociálno-ekonomických cieľov požadovaných na dosiahnutie míľnikov v národných plánoch obnovy a odolnosti; vyzýva Komisiu, aby navrhla nový systém výpočtu nadmerného deficitu na základe tohto posúdenia s cieľom zvýšiť spravodlivosť počas zelenej a digitálnej transformácie, sociálnu odolnosť a vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv a zároveň zabezpečiť udržateľnosť verejných financií v členských štátoch;

10. vyzýva Komisiu, aby vypracovala štruktúru správy hospodárskych záležitostí v EÚ založenú na transparentnosti, zodpovednosti, solidarite, integrácii, sociálnej spravodlivosti, konvergencii, rodovej rovnosti, kvalitných verejných službách vrátane kvalitného verejného vzdelávacieho systému pre všetkých, kvalitnej zamestnanosti a udržateľnom rozvoji;

11. víta skutočnosť, že v záujme podpory vzostupnej sociálnej konvergencie bol postup mnohostranného dohľadu stanovený v článku 148 ods. 4 ZFEÚ po prvýkrát doplnený systémom včasného varovania v rámci európskeho semestra prostredníctvom rámca sociálnej konvergencie, ktorý by mohol podporiť nápravu rizík pre sociálnu konvergenciu identifikovaných na základe hlavných ukazovateľov sociálneho prehľadu a správ o sociálnej konvergencii zverejňovaných Komisiou; zdôrazňuje, že je dôležité zahrnúť riziká sociálnych rozdielov do odporúčaní pre jednotlivé krajiny, najmä tie riziká, ktoré sa týkajú raného vývinu človeka a ktoré môžu mať dlhodobé dôsledky pre jednotlivcov, ako sú rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zdravotnej

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ), č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1).

starostlivosti, a zdôrazňuje, že ich treba zohľadniť pri vymedzovaní postupov fiškálnych úprav;

12. vyzýva na demokratickejší proces európskeho semestra, v rámci ktorého by bol Európsky parlament predovšetkým úzko zapojený do stanovovania priorít makroekonomickej a sociálnej politiky; domnieva sa, že zrevidovaný proces európskeho semestra by sa mal riadiť riadnym legislatívnym postupom, a tak by mal byť dohodnutý medzi Radou a Európskym parlamentom;

13. opätovne potvrdzuje úlohu sociálnych partnerov pri posilňovaní sociálneho dialógu a domnieva sa, že revízia procesu európskeho semestra by mala podporovať ďalší dialóg s príslušnými zainteresovanými stranami, najmä s príslušnými sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti, o hlavných politických otázkach, a to vo vhodných prípadoch a v súlade s ustanoveniami ZFEÚ a vnútroštátnymi právnymi a politickými opatreniami;

14. poveruje svoju predsedníčku, aby toto uznesenie postúpila Rade a Komisii.